

Ενότητα 12 – Βιοπολιτική και ευγονική – καθορίζοντας παράγοντες στη διοίκηση ενός έθνους

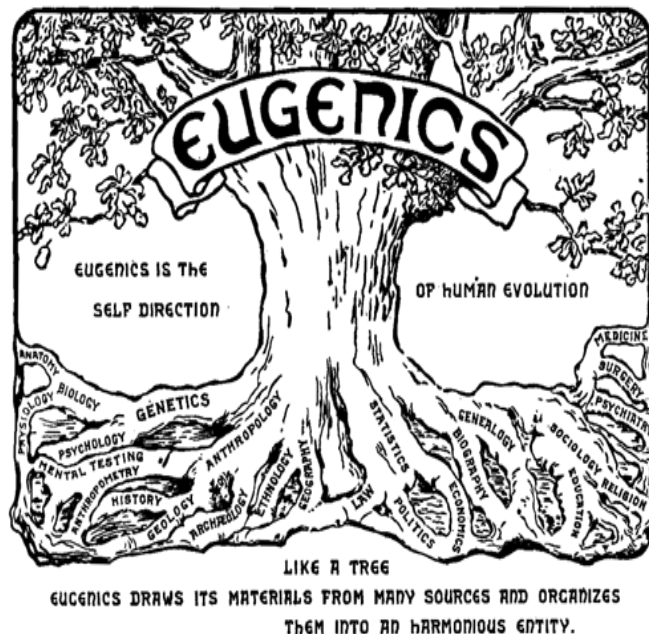
GRIGORI T. POPA University of Medicine (RO)

1. Πληροφορίες για διδάσκοντες

Περιγραφή θέματος

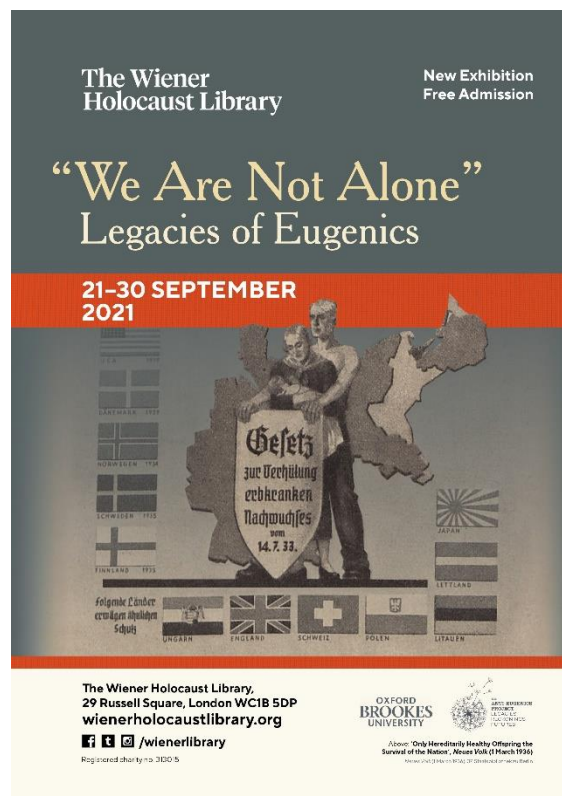
Λογότυπος από το Δεύτερο Διεθνές Συνέδριο Ευγονικής, το 1921

Φωτογραφία εκθέματος από: Harry H. Laughlin, Δεύτερη Διεθνής Έκθεση Ευγονικής που έλαβε χώρα από τις 22 Σεπτεμβρίου μέχρι τις 22 Οκτωβρίου 1921, σε σύνδεση με το Δεύτερο Διεθνές Συνέδριο Ευγονικής στο Αμερικανικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, Νέα Υόρκη (Baltimore: William & Wilkins Co., 1923).

«Μία από τις γνωστότερες εικόνες ευγονικής είναι εκείνη ενός δέντρου – που χρησιμοποιείται ως λογότυπος για το 2^ο Διεθνές Συνέδριο Ευγονικής και κατόπιν, για το 3^ο Διεθνές Συνέδριο Ευγονικής. Έτσι, πιστεύαμε ότι το 1945 νικήσαμε τους Ναζί και κόψαμε το δέντρο και χάθηκε η ευγονική, κόβοντας το δέντρο της ευγονικής. Αυτό όμως που δε συνειδητοποιήσαμε εκείνη τη στιγμή ήταν ότι όσα μπορείς να δεις από το δέντρο είναι η φυλλωσιά και ο κορμός. Αυτό που δεν μπορείς να δεις είναι οι ρίζες. Οι ρίζες του δέντρου εκείνου παρέμειναν και έζησαν κατά τα 50 τελευταία χρόνια. Και τώρα είναι η ώρα να κόψουμε τις ρίζες της ευγονικής παγκοσμίως. Πρέπει να σκάψουμε βαθύτερα στην ιστορία του καθενός, στις συλλογικές μας ιστορίες για να αποκαλύψουμε αυτές τις ρίζες που είναι πάντα εκεί, παίρνουν τροφή, τρέφονται από την ξενοφοβία των ανθρώπων, τρέφονται από το σεξισμό των ανθρώπων, τρέφονται από

το ρατσισμό των ανθρώπων, τρέφονται από έθνη και πολιτικούς που πιστεύουν ότι μπορούν να δημιουργήσουν μια ιεραρχική κοινωνία σύμφωνα με την οποία κάποιος από εμάς είναι καλύτερος και δικαιούνται περισσότερο και είναι πιο προνομιούχοι και αξίζουμε να έχουμε πρόσβαση στην εκπαίδευση, την υγεία, τις πολιτικές δυνάμεις ενώ άλλοι δεν το αξίζουν, λόγω του χρώματος του δέρματός τους ή γιατί γεννήθηκαν σε διαφορετικό σημείο του κόσμου ή επειδή μιλούν με προφορά. Έτσι, πρέπει να γίνει αυτό με δύναμη και πυγμή και όχι ως μέρος μιας ακαδημαϊκής συζήτησης μόνο αλλά ως πραγματικός δημόσιος διάλογος.» (συνέντευξη με τον Καθηγητή Marius Turda).

Αφίσα της έκθεσης «Δεν είμαστε μόνοι. Η παγκόσμια κληρονομιά της ευγονικής». Η έκθεση αυτή είναι μέρος μιας σειράς εκδηλώσεων που οργανώθηκαν παγκοσμίως από τις 27 Σεπτεμβρίου έως τον Οκτώβριο 2021, ακριβώς 100 χρόνια μετά το δεύτερο Διεθνές Συνέδριο Ευγονικής, στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας στη Νέα Υόρκη (22 -28 Σεπτεμβρίου 1921), το οποίο θεωρήθηκε ότι αποτέλεσε καθοριστική στιγμή στην παγκόσμια εξάπλωση της ευγονικής. Οι εκδηλώσεις γίνονται υπό το γενικό τίτλο «Αποδομώντας την ευγονική: κληρονομίες, απόψεις, μέλλον». Οι οργανωτές είναι το Κέντρο Ανθρωπιστικών Σπουδών στην Ιατρική - Oxford Brookes University, το Centrul de Istorie a Eugeniei și a Rasismului (CIER), που συνδέεται με το „George Barițiu” Ινστιτούτο Ιστορίας της Ρουμανικής Ακαδημίας.

Η ιστορία της ιατρικής αποκάλυψε ότι κάποιες ανησυχίες σχετικά με προβλήματα υγείας υπήρχαν ανέκαθεν, είτε ως έννοιες είτε όχι. Ιατρικοί όροι συνδέονταν με πολλά από αυτά τα προβλήματα από τα αρχαία χρόνια και κάποια κατανοήθηκαν και γενικοποιήθηκαν πολύ αργότερα. Τέτοια είναι η περίπτωση της ευγονικής και της βιοπολιτικής.

Η έννοια αυτών των δύο σύγχρονων όρων μπορεί να αναγνωριστεί ως αντικείμενο ενδιαφέροντος και δραστηριότητας από τα πολύ παλιά χρόνια. Οι τρόποι αντιμετώπισής τους ποικίλουν, ανάλογα με τις παραδόσεις, τις απόψεις και τις κοινωνικές αλλαγές που εμφανίστηκαν στις διάφορες κοινωνίες. Με το πέρασμα των αιώνων, όλα αυτά τα στοιχεία οδήγησαν σε αλλαγές στις συμπεριφορές και στην κινητοποίηση για χρήση της ευγονικής. Για τους ανθρώπους του 21^{ου} αιώνα, το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται και ορολογία που αφορά σε συγκεκριμένες ομάδες ανθρώπων είναι απαράδεκτα. Για λόγους αυθεντικότητας και προκειμένου να γίνει κατανοητή η εξέλιξη του τρόπου σκέψης των ειδικών και των ανθρώπων γενικότερα από το «σημείο μηδέν», όταν η θεωρία της ευγονικής αρχικά εμφανίστηκε και εξής, γίνεται αναφορά με εισαγωγικά σε φράσεις όπως ακριβώς χρησιμοποιούνταν.

Το μάθημα αυτό εξετάζει τη μακροχρόνια επίδραση της βιοπολιτικής και της ευγονικής στα πλαίσια του ιστορικού και του πολιτικού κόσμου του 20^{ου} αιώνα, καθώς και τις συνέπειές τους στην Ευρώπη. Όπως ήδη αναφέρθηκε, θα δοθούν παραδείγματα με στοιχεία από τους πρώτους θεωρητικούς της ευγονικής, θα γίνει ανασκόπηση της περιόδου ανάμεσα στον Α΄ ΠΠ και τον Β΄ ΠΠ, θα μελετηθεί το τι συνέβη κατά τη διάρκεια του πολέμου, μετά τον πόλεμο και τέλος, θα παρουσιαστούν κάποιες σκέψεις για το παρόν. Σε όλα τα μέρη του μαθήματος, γίνεται αναφορά στην κατάσταση που επικρατεί σε διάφορες χώρες ανά τον κόσμο, με περισσότερες λεπτομέρειες για την κατάσταση στη Ρουμανία. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι φοιτητές του προγράμματος αυτού δεν έχουν άμεσες πληροφορίες σχετικά με την πραγματική κατάσταση σε μία πρώην κομμουνιστική χώρα, αποφασίσαμε ότι περισσότερα παραδείγματα από εξελίξεις που γνωρίζουμε πολύ καλά, θα ωφελούσαν όλους όσους θα στρέφονται στους μαθησιακούς στόχους που καλύπτουμε. Παράλληλα, η ύπαρξη τέτοιων παραδειγμάτων μπορεί να προάγει το διάλογο μεταξύ των παρόντων συμμετεχόντων στο πρόγραμμα και ίσως προκαλέσει μελλοντικούς χρήστες από άλλες πρώην κομμουνιστικές χώρες να δημιουργήσουν τους δικούς τους μαθησιακούς στόχους πάνω στο θέμα, να παρουσιάσουν τις δικές τους εμπειρίες.

Το μάθημα χωρίζεται σε τέσσερις ενότητες. Η πρώτη ενότητα ορίζει την έννοια της βιοπολιτικής και παρουσιάζει σημαντικές ιστορικές πληροφορίες προκειμένου να προσφέρει ένα πλαίσιο για την εξέλιξη των βασικών Ευρωπαϊκών ιδεολογιών του 20^{ου} αιώνα. Το δρόμο προς αμφισβητήσιμες ιδεολογίες άνοιξε η ανάλυση του πώς η επίδρασή τους, σε συνδυασμό με την αναδιάρθρωση του χάρτη της Ρουμανίας και η ανάγκη ανανέωσης του τρόπου διακυβέρνησης μετά τον Β΄ Π.Π. Συνεχίζει με την επεξήγηση των τρόπων με τον οποίο η Ιατρική εμπλέκεται στη βιοπολιτική, διεθνώς και στη Ρουμανία.

Το δεύτερο μέρος επικεντρώνεται στην ευγονική στείρωση με παραδείγματα από διάφορους πολιτισμούς σε όλο τον κόσμο και στη Ρουμανία. Στη συνέχεια αναλύει το «γιατί», το «πώς» και το «σε ποιον» εφαρμοζόταν αυτή η διαδικασία. Αφού δίνεται σύντομα το ιστορικό πλαίσιο, δίνεται έμφαση σε στοχευμένες μειονότητες και προσφέρει κάποια αποσπάσματα από την τύπο της εποχής, στον οποίο αποτυπώνεται η ευγονική στείρωση. Το πρώτο μαθησιακό αντικείμενο, βίντεο από συνέντευξη με τον Καθηγητή Marius Turda, ιστορικό, ερευνητή και Καθηγητή βιο-ιατρικής στο Πανεπιστήμιο Oxford Brookes και Διευθυντή του Ανθρωπιστικού κέντρου Globally/Internationally θα χρησιμοποιηθεί σε αυτό το μέρος του μαθήματος. Δίνει κάποια ιστορικά στοιχεία σχετικά με την ευγονική και την ευγονική στείρωση κατά τον 20^ο αιώνα, παγκοσμίως.

Το τρίτο μέρος ανασκοπεί το ρόλο των γυναικών στη Ρουμανική κοινωνία σε διάφορες χρονικές περιόδους, παράλληλα με το πολιτικό σύστημα. Μετά την εξέταση της σημασίας της μητρότητας στην πολιτική, αυτό το μέρος του μαθήματος δίνει έμφαση στο πώς οι γυναίκες χρησιμοποιούνταν ως μονάδες παραγωγής για «το γενικότερο καλό» του έθνους.

Το τέταρτο μέρος του μαθήματος είναι αφιερωμένο σε μελέτη περίπτωσης που αντικατοπτρίζει το Ρουμανικό διάταγμα που πέρασε το 1966 σχετικά με νομοθεσία για τις αμβλώσεις και τον αντίκτυπό του. Αφού εξηγήσουμε το πώς ο σοσιαλισμός προσπάθησε στο παρελθόν να χρησιμοποιήσει τις γυναίκες ως εργατικό δυναμικό, αυτό το μέρος του μαθήματος ανασκοπεί την επίδραση της νομιμοποίησης και της απαγόρευσης των αμβλώσεων στη Ρουμανία, εγείροντας αρκετά βιοηθικά ερωτήματα στην πορεία και αναδεικνύοντας τα δραματικά αποτελέσματα στις γυναίκες και στις οικογένειές τους. Τα μαθησιακά αντικείμενα για το μέρος αυτό του μαθήματος, είναι δύο κείμενα: ένα από τη Lisa Feldman Barrett και ένα από τους Steven Levitt & Stephen J. Dubner, που παρουσιάζουν οπτικές σχετικά με την κατάσταση στη Ρουμανία και ομοιότητες με τις ΗΠΑ, καθώς και ένα βίντεο στο οποίο ο Καθηγητής Marius Turda, ιστορικός, ερευνητής και Καθηγητής βιοϊατρικής στο Πανεπιστήμιο Oxford Brookes και Διευθυντής του Ανθρωπιστικού κέντρου Globally/Internationally, σχολιάζει παρόμοιες καταστάσεις σε άλλες χώρες αυτή τη στιγμή, απαντώντας στην ακόλουθη ερώτηση: Ανάμεσα σε άλλα πράγματα, η κομμουνιστική Ρουμανία είναι γνωστή για το διάταγμα 770, το οποίο κατέστησε την άμβλωση ως έγκλημα. Υπάρχουν Ευρωπαϊκά ή διεθνή ντοκουμέντα που ευθυγραμμίζονται με αυτό διάταγμα και πώς αυτό επηρέασε τις χώρες τους;

Το μάθημα περιλαμβάνει πολλές αναφορές σε παραδείγματα από το παρελθόν και το παρόν, τα οποία υπογραμμίζουν τα βασικά θέματα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η ευγονική εφαρμοζόταν σε όλο τον κόσμο. Η πολιτική (συμπεριλαμβάνοντας τις πολιτικές απόψεις) πάντα παρενέβαινε στη χρήση της ευγονικής, ακόμα κι όταν δεν υπήρχε όρος να περιγράψει το φαινόμενο. Αυτό που είναι βασικό για τους φοιτητές είναι να μάθουν όσο γίνονται περισσότερα για τις πρακτικές ευγονικής στο πέρασμα του χρόνου, κάποιες προφανείς, κάποιες καμουφλαρισμένες. Είναι γνωστό ότι το ιατρικό προσωπικό πάντα έπαιζε σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή μεθόδων ευγονικής, γεγονός που καθιστά ιδιαίτερα σημαντικό για τους φοιτητές να αντιληφθούν τις ηθικές προεκτάσεις της ευγονικής προκειμένου να πάρουν πληροφορημένη και ηθική απόφαση εάν οι καταστάσεις το απαιτήσουν.

Η ιστορία της γενετικής και της σύγχρονης γονιδιωματικής μας μαθαίνουν ότι η επιστήμη αναπτύσσεται σε μεγάλη ταχύτητα και πολλά πράγματα που ακούγονταν σαν επιστημονική φαντασία είναι σήμερα πραγματικότητα. Αυτό που έχει πραγματικά σημασία είναι το πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν όλες αυτές οι επιστημονικές ανακαλύψεις με τρόπο που θεωρείται καθολικά ηθικό.

Η βιοπολιτική έχει εκπροσωπηθεί πολλές φορές κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα: η ευγονική, ο ρατσισμός ήταν πηγή φασισμού, ναζισμού, κομμουνισμού με τις αντίστοιχες ιδεολογίες που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν τις τέλειες κοινωνίες με τον «νέο άνθρωπο» και τη «νέα γυναίκα». Σήμερα γνωρίζουμε πόσο απάνθρωπες και ανήθικες ήταν όλες αυτές οι προσεγγίσεις βιοπολιτικής, κοινωνικής μηχανικής και αναπαραγωγής. Είναι σημαντικό για τους φοιτητές ιατρικής και το ιατρικό προσωπικό γενικά, να μάθουν γενικά «πότε πρέπει να τραβήξουμε τη γραμμή ανάμεσα σε αυτό που είναι εφικτό, αυτό που υποδεικνύεται πολιτικά και αυτό που είναι επιθυμητό» (Καθ. Marius Turda).

Όπως προαναφέρθηκε, αυτό το μάθημα καλεί τους φοιτητές όχι μόνο να γνωρίσουν διάφορες ιστορικές εξελίξεις της ευγονικής αλλά να αντιληφθούν τι σημαίνει η ευγονική για τις σύγχρονες κοινωνίες και τους ανθρώπους. Όπως γνωρίζουμε, η σύγχρονη κοινωνία έχει κληρονομήσει, αλλά και αναπτύξει, ευαίσθητα ζητήματα, κάποια πολύ παλιά αλλά που παραμένουν στη ζωή μας. Ειδικοί από διάφορα ιδρύματα της Ευρώπης και των ΗΠΑ συνεργάστηκαν σε ερευνητικό πρόγραμμα το οποίο μελετά το προαναφερθέν φαινόμενο. Τα μαθησιακά αντικείμενα, συνδέονται με μία έκθεση σχετική με αυτή την έρευνα, η οποία οργανώθηκε στο Βουκουρέστι και θα ρίξει περισσότερο φως στις εκδηλώσεις ευγονικής και στη βιοπολιτική του σήμερα.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τόσο σε αυτό το μάθημα όσο και σε κάποια από τα προτεινόμενα κείμενα, διάφοροι όροι εμφανίζονται, όπως «πισσαρισμένος» και «γανωμένος», «βάρβαροι», «εξαιρετικά πολιτισμένοι άνθρωποι», οι οποίοι δε θεωρούνται πλέον πρόποντες για χρήση στην ιατρική πρακτική ή σε οποιοδήποτε κοινωνικό πλαίσιο. Χρησιμοποιούνται – σπάνια – σε αυτό το μάθημα για να μείνουμε πιστοί στο ιστορικό περιεχόμενο αυτού του μαθήματος. Αυτή η απόφασή μας τονίζει την εξέλιξη των ιδεών και των πρακτικών σχετικά με την ευγονική αλλά και τις αλλαγές στον τρόπο που συζητάμε αυτές τις ιδέες και τις πρακτικές.

Μαθησιακοί Στόχοι

Όλοι οι μαθησιακοί στόχοι πρέπει να εκφράζονται σε σχέση με το τι θα είναι ο διδασκόμενος ικανός να κάνει μετά την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνει η μαθησιακή ενότητα. Ως ζήτημα αρχής, οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες επικεντρώνονται στη γνώση, στις ικανότητες και/ή στη στάση που οι διδασκόμενοι αποκτούν από την αντίστοιχη εκπαιδευτική διαδικασία. Είναι σημαντικό να δημιουργηθούν μετρήσιμα εργαλεία τα οποία θα αξιολογούν εάν και πώς τα παραπάνω στοιχεία έχουν επιτευχθεί. Το θέμα αυτής της ενότητας, «ευγονική και βιοπολιτική», ευνοεί τη μάθηση και την απόκτηση σωστής στάσης, αναφορικά με τους μαθησιακούς στόχους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ο γνωστικός και ο συναισθηματικός τομέας μπαίνουν στο επίκεντρο. Ο ορισμός, η αναγνώριση, η συζήτηση, η αξιολόγηση, η σύγκριση, η επιχειρηματολογία, η κρίση, η πρόβλεψη και η επιλογή είναι κάποια από τα σημαντικά στοιχεία στην περιγραφή των μαθησιακών στόχων αυτής της ενότητας.

Μαθησιακοί στόχοι σε σχέση με τη γνώση:

- Εισαγωγή των διδασκομένων στην έννοια της ευγονικής και της βιοπολιτικής, ορίζοντας και αναγνωρίζοντας διάφορες περιπτώσεις στο χρόνο και σε γεωγραφική θέση
- Εξοικείωση των διδασκομένων με την εννοιολογία της ευγονικής, με παραδείγματα από συγγραφείς του παρελθόντος και του παρόντος
- Εισαγωγή των διδασκομένων στην ιστορία και την κινητοποίηση των πρακτικών ευγονικής ανά τους αιώνες σε διάφορους πολιτισμούς, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα
- Εξοικείωση των φοιτητών με τις διαφορές ανάμεσα στην κινητοποίηση η οποία οδήγησε σε αυτή τη διαδικασία και την ποικιλία των μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν για να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα, ανά τους αιώνες, υπό διάφορες μορφές διακυβέρνησης
- Εισαγωγή των διδασκομένων σε κάποιες ιδεολογίες του 20^{ου} αιώνα στον κόσμο και στις συνέπειές τους αναφορικά με την ευγονική
- Εισαγωγή των φοιτητών στην ευγονική στείρωση που εφαρμόστηκε ως λογική πρακτική και τα αποτελέσματά της

Μαθησιακοί στόχοι που σχετίζονται με τη στάση και την ικανότητα:

- Ευαισθητοποίηση των διδασκομένων σχετικά με τη λήψη αποφάσεων σε ζητήματα που σχετίζονται με την ιατρική ηθική, προκειμένου να αποφύγουν να γίνουν μη πληροφορημένα εργαλεία
- Εισαγωγή των φοιτητών στα βιοηθικά όρια τα οποία ο ιατρός μπορεί να αναγκαστεί να περάσει, με ένα δεδομένο κοινωνικό πλαίσιο και τις συνέπειες που προκύπτουν
- Εισαγωγή των φοιτητών στο αποτέλεσμα της άρνησης σε ένα ανθρώπινο δικαίωμα, καθιστώντας τους ικανούς «να ορίσουν τα όρια μεταξύ λογικών μέτρων και υπέρμετρων δράσεων» (συνέντευξη με τον Καθ. Marius Turda), όταν κάποιος αναφέρεται στην υγεία μιας χώρας
- Κινητοποίηση των διδασκομένων να γίνουν μέρος ενός συστήματος του οποίου ο ρόλος είναι «να μορφώνει και να συζητά αυτά τα πράγματα δημόσια, ώστε οι νεότεροι άνθρωποι να μπορούν να ενημερώνονται και να παίρνουν καλύτερες αποφάσεις σχετικά με το πώς αυτές οι ιδέες και οι πρακτικές επηρεάζουν τις ζωές τους» (από τη δημόσια δήλωση που έγινε από τον Καθ Marius Turda ως εφόρου, πριν από την έναρξη ..., «Nu suntem noi singurii»: Moștenirile globale ale eugeniei”....”
- Κινητοποίηση των διδασκομένων να περιλαμβάνουν ιστορικούς, κοινωνιολόγους και πολιτικούς στο διάλογο σχετικά με την ευγονική και τις μελλοντικές της συνέπειες
- Προώθηση της σκέψης σχετικά με τη σημασία της ευγονικής σήμερα, γνωρίζοντας ότι ο αντίκτυπος των προηγούμενων εμφανίσεων της ευγονικής εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει ένα πολύ ευαίσθητο και συναισθηματικό θέμα για πολλούς ανθρώπους, όχι μόνο επειδή η ευγονική ήταν πηγή διακρίσεων με βάση τη φυλή, την κοινωνική τάξη, το γένος, τις αναπηρίες αλλά κι επειδή νέες εκδηλώσεις τέτοιων στάσεων είναι ολοένα και πιο συχνές.
- Ανάπτυξη της ικανότητας των διδασκομένων να διαχωρίζουν ανάμεσα στο τι είναι ηθικό και τι όχι
- Ανάπτυξη της ικανότητας των διδασκομένων να υποστηρίζουν τις ιδέες τους σε συζητήσεις, ομιλίες, δημόσιους διαλόγους ή ενώπιον διοικητικών ή πολιτικών αρχών

2. Πληροφορίες για διδασκομένους

2.2 Σενάριο περίπτωσης

Το σενάριο περίπτωσης δεν είναι μόνο μια παρουσίαση του πώς οι πρακτικές ευγονικής στην κομμουνιστική Ρουμανία είχαν δυνατό, αρνητικό αντίκτυπο στη Ρουμανική κοινωνία. Τα δύο κείμενα που επιλέχθηκαν αποδεικνύουν ότι πρόκειται για φαινόμενο που μελετάται σήμερα από διάφορους ειδικούς, οι οποίοι σημειώνουν τα μακροχρόνια αποτελέσματα αυτού του είδους νομοθεσίας σε σχέση και με στοιχεία από άλλες χώρες (βλ. σύγκριση με την κατάσταση στις ΗΠΑ)

«Τη δεκαετία του 1960, η κομμουνιστική κυβέρνηση της Ρουμανίας έκανε παράνομα τα περισσότερα μέσα αντισύλληψης και άμβλωσης. Ο πρόεδρος, Nicolae Ceaușescu, ήθελε να μεγαλώσει τον αριθμό του πληθυσμού ώστε να γίνει μεγαλύτερη οικονομική δύναμη και άρα, παγκόσμια δύναμη. Αυτός ο νέος νόμος προκάλεσε μεγάλη αύξηση στις γεννήσεις, περισσότερα παιδιά απ'όσα θα μπορούσαν να υποστηρίξουν οι οικογένειες. Ως συνέπεια, εκατοντάδες χιλιάδες παιδιά στέλνονταν να ζήσουν σε ορφανοτροφεία. Πολλά υφίσταντο απάνθρωπη κακομεταχείριση. Οι κοινωνικές ανάγκες των παιδιών, για τα οποία μιλάμε σε αυτό το μάθημα, δεν καλύπτονταν σε κανένα επίπεδο.

Σε ορισμένα ορφανοτροφεία, τα βρέφη «αποθηκεύονταν» σε σειρές από κούνιες, με λίγα ερεθίσματα ή κοινωνική αλληλεπίδραση. Οι νοσηλεύτριες ή φροντιστές έμπαιναν, τα τάζαν, τα άλλαζαν και τα ξαναέβαζαν πίσω στις κούνιες. Αυτό ήταν. Κανείς δεν αγκάλιαζε αυτά τα βρέφη. Κανείς δεν έπαιζε μαζί τους. Κανείς δεν τους μιλούσε, δεν τους τραγουδούσε, δεν τους έδινε σημασία. Τα αγνοούσαν.

Ως συνέπεια αυτής της κοινωνικής παραμέλησης, τα ορφανά της Ρουμανίας μεγάλωσαν με νοητικά προβλήματα. Αντιμέτωπisan δυσκολίες στην εκμάθηση της γλώσσας, στη συγκέντρωση και διάσπαση προσοχής, ίσως γιατί κανείς δεν τα πρόσεξε, ώστε οι εγκέφαλοί τους δεν ανέπτυξαν ποτέ τις συνάψεις της προσοχής. Είχαν επίσης δυσκολία αυτοελέγχου. Παράλληλα με τα ζητήματα της πνευματικής κατάστασης και της συμπεριφοράς των παιδιών, τα σώματά τους ήταν καχεκτικά, πιθανότατα γιατί μεγάλωσαν χωρίς κάποιον να φροντίζει την ανάπτυξή τους. Αυτό σημαίνει ότι οι εγκέφαλοί τους δεν έμαθαν ποτέ να αναπτύσσονται σωστά. Ένας μικρός εγκέφαλος συνδέεται στο περιβάλλον του και όταν λείπουν από το περιβάλλον σημαντικά στοιχεία για την υγιή ανάπτυξη του σώματος, βασικές συνάψεις του εγκεφάλου μπορούν να εκλείψουν.

Αυτά τα αποτελέσματα συνάδουν με όσα γνωρίζουν οι επιστήμονες για άλλα βρέφη που μεγάλωσαν σε σοβαρά κοινωνικά προβληματικές συνθήκες. Οι εγκέφαλοί τους αναπτύσσονται λιγότερο από το μέσο όρο. Βασικές περιοχές του εγκεφάλου είναι επίσης μικρότερες, ενώ σημαντικές περιοχές του εγκεφαλικού φλοιού έχουν λιγότερες συνάψεις. Εάν τέτοια παιδιά μετακινηθούν σε παραδοσιακά σπίτια αναδόχων στα πρώτα χρόνια της ζωής τους, κάποια από αυτά τα αποτελέσματα είναι αναστρέψιμα. Παρόμοιοι κίνδυνοι μπορούν να προκύψουν για κάθε παιδί που μεγαλώνει σε ιδρύματα χωρίς προσεκτικούς, σταθερούς φροντιστές, ασχέτως αν τα ιδρύματα αυτά είναι ορφανοτροφεία, καταυλισμοί προσφύγων ή χώροι περιορισμού μεταναστών.

Όταν τα παιδιά παραμελούνται συστηματικά, κατά πάσα πιθανότητα, αργά ή γρήγορα θα υποφέρουν από προβλήματα. Η επίδραση μπορεί να μην είναι άμεση και δραματική, όπως στα Ρουμανικά ορφανοτροφεία, αλλά μπορεί να είναι σταδιακή και ανεπαίσθητη καθώς οι συνάψεις παραμένουν αχρησιμοποίητες και φθίνουν σταθερά. Ο αντίκτυπος μπορεί να συσσωρευθεί με το χρόνο όπως στάζουν αργά οι σωλήνες ύδρευσης και εντέλει ανοίγει τρύπα στο πάτωμα. Για παράδειγμα, ένας παραμελειμένος νεαρός εγκέφαλος σε κοινωνικά φτωχό περιβάλλον μπορεί να καταφέρει να φροντίσει το σώμα του, χωρίς

κοινωνική υποστήριξη από φροντιστές και τις οδηγίες που παρέχουν αυτοί με τις πράξεις τους. Αυτή η μη τυπική σύνδεση επιβάλλει ένα μεγάλο βάρος στη διατήρηση του σώματος, το οποίο συσσωρεύεται με τα χρόνια, αυξάνοντας τις πιθανότητες σοβαρών προβλημάτων υγείας αργότερα, όπως καρδιακές νόσους, διαβήτη και διαταραχές διάθεσης, όπως η κατάθλιψη, τα οποία στο σύνολό τους έχουν μεταβολικά υπόβαθρα». Lisa Feldman Barrett, „Seven and a Half Lessons About the Brain” (Houghton Mifflin Harcourt, Boston / New York, 2020)

« Στο κεφάλαιο 4, με τον τίτλο “Πού πήγαν όλοι οι εγκληματίες;”, ο Levitt αναλύει περισσότερο το συσχετισμό εγκληματικότητας και άμβλωσης, ο οποίος αναφέρθηκε ήδη στην εισαγωγή του βιβλίου. Ξεκινά με μία μελέτη περίπτωσης στο Ρουμανία. Όταν ο Nicolae Ceausescu έγινε κομμουνιστικός δικτάτορας της Ρουμανίας, μετέτρεψε την άμβλωση σε παράνομη πράξη. Ο στόχος ήταν να αυξήσει τον πληθυσμό της Ρουμανίας προκειμένου να ισχυροποιήσει το έθνος. Πριν από αυτό, τα ποσοστά αμβλώσεων στη Ρουμανία ήταν ψηλά, με 4 αμβλώσεις ανά γέννηση.

Μέσα σε ένα χρόνο από την απαγόρευση των αμβλώσεων, ο ρυθμός γεννήσεων στη Ρουμανία διπλασιάστηκε. Τα παιδιά που γεννιούνταν μετά την απαγόρευση θα ζούσαν δυστυχισμένες ζωές, λιγότερο επιτυχημένα στο σχολείο και στην εργασία κατά μέσο όρο απ’ό,τι τα παιδιά που γεννήθηκαν πριν από αυτή. Ήταν επίσης περισσότερο πιθανό να γίνουν εγκληματίες. Η απαγόρευση των αμβλώσεων μέχρις ότου ο Ceausescu έχασε τον έλεγχο της Ρουμανίας, όταν το 1989 αιχμαλωτίστηκε και σκοτώθηκε από διαδηλωτές, οι οποίοι ήταν κυρίως νέοι Ρουμάνοι – εκείνοι που δε θα είχαν γεννηθεί, εάν δεν είχε εισαχθεί η απαγόρευση των αμβλώσεων.

Η Ρουμανική ιστορία των αμβλώσεων είναι η αντίστροφη ιστορία του εγκλήματος στην Αμερική. Όταν το έγκλημα άρχισε να φθίνει δραστικά στις ΗΠΑ στις αρχές της δεκαετίας του 1990, οι ειδικοί έψαξαν για μια εξήγηση για αυτή την πτώση (...).

Η χρήση της Ρουμανικής ιστορίας ως αντίστροφη περίπτωση από τα γεγονότα στις ΗΠΑ βοηθά τον Levitt να τονίσει τα παρακάτω. Καθώς η Ρουμανία έζησε το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα – η απαγόρευση των αμβλώσεων οδήγησε σε δραματική αύξηση του εγκλήματος περίπου μια γενιά αργότερα – είναι ξεκάθαρο ότι η άμβλωση συνδέεται άμεσα με την εγκληματικότητα. Απεικονίζει επίσης το είδος του επιπέδου του εγκλήματος, το οποίο θα ήταν παρόμοιο στις ΗΠΑ, αν η απόφαση Roe v. Wade είχε καταλήξει διαφορετικά και τα ποσοστά του εγκλήματος θα συνέχιζαν να αυξάνονται». «Freakonomics: A Rogue Economist Explores the Hidden Side of Everything» (2005), The New York Time, Stephen J. Dubner

Πηγή <https://www.gradesaver.com/freakonomics/study-guide/summary-chapter-4>

«Προτείνεται στα ακόλουθα σχόλια να αντικρουστεί ένα επιχειρήμα που εμφανίζεται διαρκώς ενάντια σε πιθανή υιοθέτηση συστήματος ευγονικής, δηλαδή, ότι η ανθρωπινή φύση δε θα ανεχόταν την παρέμβαση στην ελευθερία του γάμου.

Σε απάντησή μου, θα προχωρήσω με το καθόλου παράλογο συμπέρασμα ότι όταν το θέμα της ευγονικής θα γίνει καλά κατανοητό και όταν οι ευγενείς της σκοπιάς θα έχουν γίνει αποδεκτοί, τότε θα αναγνωριστεί τόσο από θρησκευτικής σκοπιάς, όσο και νομικά. Η ερώτηση που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι, πόσο έχουν αποδώσει οι περιορισμοί στο γάμο, όταν αυτός καθαγιάζεται από τη θρησκεία της εποχής, από τα ήθη και από το νόμο; Προσφεύγω αντί κριτικής από τον καναπέ σε ιστορικά δεδομένα. ‘Essays on Eugenics- Sir Francis Galton

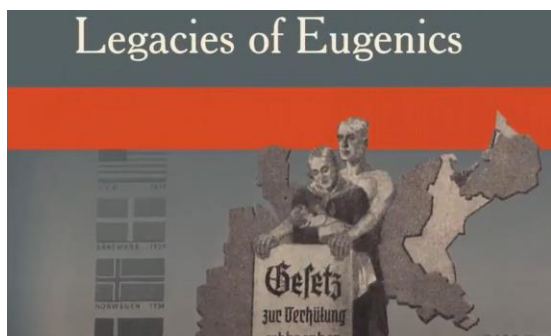
Το βίντεο με απόσπασμα από τη συνέντευξη με τον Καθ. Marius Turda, ιστορικό και καθηγητή βιο-ιατρικής στο Πανεπιστήμιο Oxford Brooks και διευθυντή του ανθρωπιστικού κέντρου Globally/Internationally, θα

αναφερθεί σε καταστάσεις παρόμοιες με αυτές του Ρουμανικού Διατάγματος 770, που συμβαίνουν σήμερα σε άλλες χώρες.

Χώρες που προωθούν πολύ επιθετικές πολιτικές γεννήσεων όπως η κομμουνιστική Ρουμανία προσπάθησε τη δεκαετία του 1970 – η άμβλωση θεωρούνταν έγκλημα κατά του έθνους, μιας και μειώνει τον αριθμό των βρεφών που γεννιούνται. Και αυτό συνέβη με τρομακτικές συνέπειες, όχι μόνο για τις γυναίκες αλλά για το σύνολο της κοινωνίας στην κομμουνιστική Ρουμανία και συμβαίνει σε κάποιο βαθμό στην Πολωνία σήμερα, όπου φυσικά η άμβλωση αποτελεί πρόβλημα και είναι παράνομη, εκτός και αν υπάρχουν σοβαροί ιατρικοί λόγοι και συνέβη σε Καθολικές χώρες, καθ'όλη τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα. Και ήταν εμφανές πόσο δύσκολο ήταν για πολλές γυναίκες σε Καθολικές χώρες να αποκτήσουν πρόσβαση στην άμβλωση, άσχετα εάν επρόκειτο για την Ισπανία, την Πορτογαλία ή τη Βόρεια Ιρλανδία, οι οποίες μόλις πρόσφατα αποποινικοποίησαν την άμβλωση. Και φυσικά, στην Κεντρική και Νότιο Αμερική, όπου η άμβλωση εξακολουθεί να θεωρείται για διάφορους λόγους, ανάμεσα στους οποίους και θρησκευτικούς, προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Έχουμε τη ρητορική των γεννήσεων να αναμειγνύεται με την ευγονική καθ'όλη τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα επειδή, φυσικά, η ευγονική επιθυμούσε και όσοι ασχολούνταν με αυτή υποστήριζαν την πρόληψη ή την πιθανότητα αποτροπής όσων είχαν κληρονομικά νοσήματα να αποκτήσουν απογόνους, αλλά προέτρεπαν όσους θεωρούνταν ανώτεροι από κληρονομικής άποψης, κοινωνικής και πνευματικής κατάστασης. Ήθελαν αυτοί να αποκτήσουν περισσότερα παιδιά. Συνεπώς, υπήρχαν και αρκετές προωθητικές πολιτικές ευγονικής που εφαρμόζονταν στο όνομα της ευγονικής, όπως νόμοι για τις γεννήσεις ή προγεννητικοί που βοηθούν ανθρώπους να αποκτήσουν περισσότερα παιδιά, φροντίζοντας τις μητέρες και τα παιδιά. Έτσι έχουμε αυτές τις πολιτικές, όπως συνέβησαν στην κομμουνιστική Ρουμανία και συμβαίνουν τώρα στην Ουγγαρία του Viktor Orban, όπου βέβαια, η Ουγγαρία έχει πολύ επιθετικές πολιτικές γεννήσεων για τις Ουγγρικές οικογένειες και τους νέους Ούγγρους, οι οποίες έχουν σοβαρούς υπαινιγμούς στην ευγονική. Στην ουσία αντιγράφει τα περισσότερα επιχειρήματα ευγονικής για τις πολυπληθείς οικογένειες, για τους άξιους ανθρώπους και για το μέλλον του έθνους που ζει με την οικογένεια. Για την ακρίβεια λένε ότι το μέλλον του έθνους ζει με το γυναικείο σώμα. Δε θα πρέπει να ξεχνάμε ότι όσοι ασχολούνται με την ευγονική αναφέρονται στην αναπαραγωγή, στο μέλλον του έθνους, αλλά αυτό που εννοούν είναι ότι πρέπει να ελέγχουμε το γυναικείο σώμα, γιατί εντέλει, στο γυναικείο σώμα εναποτίθεται το μέλλον της φυλής, της χώρας και του έθνους. Έτσι, τα περισσότερα θύματα αυτών των πολιτικών, είτε αναφερόμαστε στην άμβλωση είτε αναφερόμαστε στη στείρωση είναι οι γυναίκες. Οι γυναίκες πάντα πολεμούσαν πρώτες για πρακτικές και πολιτικές ευγονικής.

Τα αποσπάσματα από την πρόσφατη συνέντευξη με τον Καθ. Turda δίνουν παραδείγματα του πώς η ευγονική συνεισέφερε στην ανάπτυξη κάποιων από τα σημερινά κριτήρια στην εκπαίδευση και πώς εμφανίζεται σήμερα η ευγονική, καθώς και μελλοντικές εξελίξεις για το πώς οι κοινωνίες και οι άνθρωποι θα αγκαλιάσουν την ευγονική.

Ο αντίκτυπος της ευγονικής στην πολιτική γεννήσεων Η ευγονική στην Ευρώπη και ευγονική στείρωση

Η ευγονική ανήκει στην ιστορία ή είναι ακόμη παρούσα; Ευγονική και προπαγάνδα για το γυναικείο σώμα

